



NYA BÖCKER



Handbook of Disability Studies
(eds: **Albrecht, Gary L, Seelman, Katherine D & Bury, Michael, Sage Publications, 2001**)

En riktig tegelsten av närmast encyklopedisk karaktär har sett dagens ljus inom det handikappvetenskapliga området. Denna, med titeln *Handbook of Disability Studies*, är en tungviktare på 852 sidor där redaktörerna lyckats samla flera av de ledande handikappforskarna inom den anglosaxiska världen till en gemensam kraftsamling för att åstadkomma en grundläggande lärobok inom området.

I 33 olika kapitel lyckas man här få med många olika dimensioner inom handikappvetenskap. Boken är organiserad i tre huvuddelar, som var och en täcker av centrala handikappvetenskapliga fält. Det innebär självklart inte utan att man kan ställa sig frågan om man fått med de viktigaste perspektiven på handikappvetenskap. Jag tycker att det är en del i övrigt att önska därvidlag.

Den första delen avser gestaltningen av handikappvetenskap som ett kunskapsområde. I det inledande kapitlet skriver David L. Braddock och Susan L. Parish om institutionaliseringen som ett uttryck för handikapphistorien. Det grundläggande syftet med detta kapitlet

är att beskriva hur det har funnits en explicit förbindelse mellan den sociala kontext i vilken personer med funktionshinder har levt och hur handikapp har och inte har blivit identifierad och nött som ett socialt problem i de västerländska samhällena. Det är ett spännande kapitel som refererar till allt från hur primater hanterar skadade medlemmar i sin grupp, en analys av gamla testamentets syn på funktionshinder eller hur man i antiken förhöll sig till handikappade. Här återges glimtvis renässansen med sina framsteg på det anatomiska och fysiologiska området vilket innebar bättre förutsättningar för förståelsen för relationerna mellan biologi och funktionshinder, som dock aldrig kom att utvecklas till en distansering bort från metafysiska och övernaturliga spekulationer. Man refererar också till Francis Bacon som i början av 1600-talet lade grunden till den typen av forskning som kom att präglade studiet av relationen mellan kropp och själ, individuella fallstudier, anatomiska undersökningar och obduktioner, men också interaktionen mellan den enskilde och samhället. Man framhåller också betydelsen av andra framträdande vetenskapsmän som Isaac Newton och John Locke som tillsammans med Bacon var några av upplysningens föregångsgestal-

ter. En ny era började, där vetenskap – ofta förenklad naturvetenskap – blev grunden också för behandlingen av handikappade.

I sin genomgång av historien är man måhända lite för mycket fokuserad på den anglosaxiska världen, men kanske också mer fokuserad på psykiska och intellektuella funktionshinder än på de traditionella fysiska. Man knyter dock an till flera europeiskt kontinentala studier, t.ex. Foucaults, men bara marginellt om förintelsen i Nazityskland. Det är kanske eutanasi programmet som ställer relationen mellan personer med funktionshinder och andra i djupaste – eller om man så vill – likblekaste kontrast i fråga om grundläggande värderingar kring vad som är rätten till liv och existens tydligare än i andra avseenden.

I historieskrivningen går man vidare över till centrala teman som de internationella programmen för fullt och lika deltagande för personer med funktionshinder som de t.ex. kommer till uttryck i FN:s s.k. standardregler. Man betonar den betydelse som handikapprörelsen har haft för att lyfta fram handikappforskningen som ett självständigt forskningsområde och hur man distanserat sig från enkla medicinskt fokuserade perspektiv till inklusiva dimensioner. Det första kapitlet ger en an-

tydan om djupet och vidden av denna antologis innehållsliga ambitioner, men också om dess svagheter. Man undviker t.ex. att lyfta fram den betydelse som den generella välfärdspolitiken haft med utgångspunkt från i första hand den skandinaviska socialpolitiska ambitionsnivån och undviker t.ex. att föra fram det faktum att långt innan den s.k. sociala modellen formulerades i England, var vad man i Sverige kallar det miljörelaterade handikappsperspektivet, som etablerats i exempelvis Sverige minst ett decennium tidigare.

Det kan tyckas som chauvinistiska ambitioner att i det här sammanhanget lyfta fram betydelsen av skeendena i vår del av världen. Emellertid är relationen mellan ambitiös välfärdspolitik och synen på handikapp nära relaterat till varandra.

Att jag uppehållit mig vid detta första kapitel, som i så många avseenden lämnar förtjänstfulla bidrag till förståelsen av handikappforskningens historia, beror emellertid inte på ett bortseende av alla de andra viktiga bidragen. Det gäller t.ex. kapitlet om att försöka estimeras omfattningen av personer med funktionshinder i olika delar av världen eller kapitlet som introducerar oss till de särskilda metodologiska perspektiv som handikappforskningen påkallar.

I common sense-föreställningar är handikapp någonting som är en marginaliserad företeelse. I själva verket upplever

stora delar av befolkningen sig själv som bärare av någon form av funktionshinder. I Sverige är det kanske så många som en tredjedel av befolkningen som subjektivt upplever sig som att ha ett funktionshinder. Prelvensen av olika typer av fysiska skador och upplevelsen av att vara funktionshindrade är i första hand en reflex av rätten av att vara svag, än någonting annat. Kanske saknar jag något av denna spännande kontextuella relation i kapitlet om funktionshinderns omfattning av Glenn T. Fujiura och Violet Rutkowski-Kmitta. I detta kapitel får man insikter om svårigheterna att beräkna en storhet som funktionshinder och dess förekomst i befolkningen. Tvärtom de flesta andra kapitel har man i detta med en hel del resonemang och uppgifter som inte berör den anglosaxiska världen.

Om jag i denna anmälan skulle uppehålla mig lika omfattande som jag gjort vid de två inledande kapitlen (och de är i själva verket ganska kortfattade) skulle omfånget i denna anmälan svälla över rimligt omfång. I stället får kommentarerna till de två inledande kapitlen tjänas som utgångspunkt för vad som kanske är symptomatiskt för denna antologi – nämligen att den är anglosaxiskt orienterad och att man kanske i viktiga avseenden bortser från relationen mellan välfärdsstat och handikappolitik. Trots dessa, särskilt från skandinavisk horisont, påtagliga brister har denna grundbok många funda-

mentala förtjänster. De kommer inte minst till uttryck i de resterande tio kapitlen i bokens första del. Här avhandlas bl.a. teman som teoretiserande kring handikapp, gestaltningen av handikappforskningen och dess metodologiska implikationer, filosofiska perspektiv på handikappdefinitioner och det sociala gensvaret eller kroppens sociologi och funktionshinder. Samtliga kapitel har gedigna referenslistor, varför de kan tjäna som ingångar för studiet av handikapp inom många skilda områden.

Detta centraliseras ytterligare i bokens andra del. Denna bär titeln »Att erfara funktionshinder«. I detta avsnitt finns förvisso ett avsnitt om välfärdsstaterna och personer med funktionshinder skriven av Robert F. Drake. Som denne noterar finns det inte något land som fullständigt lyckats med att skapa en socialpolitik, vilken har varit så framgångsrik att personer med funktionshinder är totalt integrerade i samhället. Vad jag däremot saknar i detta kapitel (liksom i många andra) är jämförelsen mellan olika välfärdsystem (läs gärna länder) i dess adressering av handikapp som sociala problem. Emellertid har – som Drake noterar – under senare år många författare hävdat att det istället är deltagande som i det här sammanhanget kan anses vara medborgarskaps innebörd och som de inkluderande åtgärderna bör riktas mot. Det är därför som t. ex. färdtjänst, personlig assis-

tans, ledsagarservice, tecken-tolkning, talböcker eller andra tekniska hjälpmedel blir socialpolitiska instrument för att öka inklusionen av personer med funktionshinder i samhället. Frågan om när, var och hur sådana här socialpolitiska välfärdsinsatser utvecklas får vi dessvärre inte någon särskild ökad kunskap om i detta kapitel. Emellertid innehåller det – som de flesta andra – en gedigen introduktion till litteratur som tangerar dessa frågor.

De övriga sju kapitlen i den andra delen innehåller många spännande teman bl.a. har familjens roll och sociala nätverk betydelse för personer med funktionshinder. Här är också ett ganska spännande kapitel av två fransmän, Jean-François Ravaud och Henri-Jacques Stiker, som ger en historisk bakgrund till förståelsen av de kulturella mötena mellan personer med funktionshinder och det omgivande samhället.

Den tredje delen innehåller tretton kapitel. Man har kallat det »Handikapp i sitt sammanhang«. I denna delen adres-

seras sålunda flera viktiga fält inom handikappforskningen såsom politik, kultur, arbete, teknologi, utbildning, olika stödssystem, möte med professionella och t.ex. folkhälsoperspektiv på funktionshinder. Jag är inte beredd att höja något kapitel utöver ett annat. Samtliga bidrag har ambitionen att göra vetenskapligt baserade översikter (också som jag antytt innan blir det i första hand inom den anglosaxiska världen). Möjligen blir den obalans som finns inom olika språkområden och mellan väst, öst, syd och nord något balanserade genom att man har ett slutkapitel om handikapp och utvecklingsländerna författad av Benedicte Ingstad, det enda nordiska bidraget i den här antologin.

Det finns trots dess bredd självklart också områden som är förbisedda i den här – om man får använda uttrycket – maffiga boken. Man kan självklart inte kräva att alla de många fält som handikappforskningen berör skall finnas med i ett enda verk. Det står emellertid också utom varje tvivel att det här

arbetet lyckats med att samla många intressanta författare inom de flesta centrala temata för handikappforskningen i dag runt omkring i världen. Att vi skulle värdesätta fler nordiska bidrag beror inte på någon form av sargad patriotisk känsla, utan i stället på det faktum att handikappforskningen i flera avseenden har kommit längre i Skandinavien än på andra håll. Det gäller till exempel inklusionsperspektivet. Jag saknar i flera kapitel den tydliga dimensionen av rätten till medborgarskap på lika villkor. Exempelvis diskuteras överhuvudtaget inte det politiska deltagandet och representationen av personer med funktionshinder i beslutande församlingar i riksdag eller kommuner. Inte heller diskuteras funktionshinder och näringsliv. Inklusion för kvinnor, blir knappast ens nämnt i ett standardverk för personer med funktionshinder. Det vittnar kanske mer än något annat om att än så länge har handikappforskningen flera vita viktiga fält att ta sig an.

Stig Larsson

Birgit Kirkebæck (2001): Normaliseringens periode. Dansk åndsvage forsorg i 1940–70 med særligt fokus på forsorgschef N.E. Bank-Mikkelsen og udviklingen af statens åndsvageforsorg 1959–1970.

Holte: Socpol Forlag.

En av den socialpolitiska historiens paradoxer är att det

på ett undanskynt fält med relativt låg prestige bland övriga människobehandlande verksamheter kom att formuleras ett riktmärke, en vägledande princip. Under 1900-talets andra hälft fick den stor betydelse inom nästan alla omsorgs- och vårdområden i praktiskt taget hela västvärlden. Det var här, ur verksamheterna med män-

niskor med inlärningssvårigheter (»utvecklingsstörda«), som den s.k. Normaliseringsprincipen såg dagens ljus runt sextiotalets ingång. Visserligen fanns det förelöpare, som alltid i sådana här sammanhang. Men den formulering som fick en politisk genomslagskraft växte fram under denna period. Ofta åberopas främst två »fädrar« till den-

na. Dels den svenska FUB-ombudsmannen Bengt Nirje, som i en artikel i en stor och mycket vitt spridd amerikansk konferensrapport (*Changing Patterns in Residential Services for the Mentally Retarded* eds Robert Kugel & Wolf Wolfensberger 1969), utvecklade tankegången. Dels chefen för den danska åndsvageförsorgen Nils-Erik Bank-Mikkelsen som starkt påverkat att idéerna kom till uttryck redan i den danska lagen från 1959. Målet var att låta de utvecklingsstörda uppnå en tillvaro så nära det normala som möjligt. Eller som Nirje fyllde i: »göra tillgängliga vardagsmönster och livsvillkor som ligger närasamhällets gängse som möjligt«. Udden i denna syn kom att uppfattas vara riktad mot de ofta medicinskt präglade verksamheterna på institutionerna, vars kännetecken beskrevs som apati, förvaring, brist på utveckling, ovärdiga, och för de utvecklingsstörda rättslösa villkor. Men hur uppfattade de som formulerade principen problemet? Vilka hinder och möjligheter såg de? Vem var möjlig allianspartner och vem såg de som motståndaren?

Birgit Kirkebæk, den nordiska omsorgsforskningens grand old Lady och f.d. professorn vid Institutt for Spesialpædagogik vid Oslo Universitet och framför allt under lång tid verksam vid Danmarks Lærarhøjskole, har när det gäller Nils-Erik Bank-Mikkelsen (NEBM) tagit sig an uppgiften att försöka besvara dessa frågor. I sin ambition att förstå den danska

moderna omsorgen för utvecklingsstörda - eller med dagens terminologi; människor med inlärningssvårigheter - har hon utkommit med ytterligare ett verk om denna verksamhets historiska framväxt, nu med speciell blick på just brytningsperioden 1940-70.

Boken kan ses som en fortsättning på hennes bägge tidigare stora studier *Da de andsvage blev farlige* (1993) som behandlar perioden 1884 till sekelskiftet och *Defekt og deporterad* (1997) som tar upp tiden 1911-1961 med särskild fokusering på den s.k. Livöanstalten (recenserad i SVT 4/1998). Redan i detta senare verk beskrivs den kamp som fördes mellan det s.k. överläkarkollegiet (det i praktiken länge alenarådande organet för den danska politiken bestående av cheferna för de med nordiska mått stora institutionerna för utvecklingsstörda i Danmark) visavi den framväxande centralbyråkratin och Sundhedsstyrelsen bland vilka helt andra, företrädesvis juridiska, pedagogiska och sociala aspekter hade en mera framskjutna roll.

I det senaste alstret, med det aningen baktunga namnet *Normaliseringens periode. Dansk åndsvage försorg i 1940-70 med særligt fokus på forsorgschef N.E. Bank-Mikkelsen og udviklingen af statens åndsvageförsorg 1959-1970...* (fortsättningsvis NP) täcks sålunda in vad socialpolitiker ibland kallat välfärdsstatens gyllene år och genombrottet för normaliseringsprincipen som vägledande prin-

cip när det gäller utformning och utveckling av omsorgerna om psykiskt utvecklingsstörda.

NP är dels en berättelse om hur den under perioden nyinrättade danska statens styrelse för Åndsvageförsorg och dess centralgestalt Niels-Erik Bank-Mikkelsen definierade sin uppgift och om den kritik som förde fram till att den eugeniskt starkt influerade omsorgslagen från 1934 ändrades, om vilka allianser som ingicks och nya maktkonstellationer som uppstod under denna kamp. Men det är, som författaren emfatiskt framhåller, *inte* en biografi över NEBM och hans privata liv¹. Däremot har BK önskat »at følge Bank-Mikkelsens arbejdsliv og dansk åndsvageförsorg i perioden 1940-1970« (s 9)

Boken är således uppdelad i två huvudavdelningar, vilande på skilda typer av källmaterial. I den första står själva omdanningsprocessens upprinnelse i fokus (perioden fram till lagens tillkomst 1959); kritikens framväxt och hur nytänkandet slog rot. Källorna som i första hand används utgörs av institutionsarkiven på två av de största anstalterna (Den Kellerska och Østifternes åndsvageanstalt). Här gås därför i fyra skilda kapitel igenom kritiken, hur de nya allianserna uppstod och gestaltade sig, hur det nya para-

1 För en sådan se t.ex. Hannunura, Haruki (1998): Nils Erik Bank-Mikkelsen. Father of the Normalization Principle. The N.E. Bank-Mikkelsen Memorial Foundation supported by the Danish Ministry of Education.

digmets principiella tankar växte fram, den utredning som tillsattes 1954 och som föregick lagen, samt hur NBEM offentligt formulerade sina tankar runt tillträdet som omsorgschef 1959.

I den andra delen, som täcker närmare 2/3 av bokens, nio kapitel och som min fortsatta behandling här kommer att i första hand sätta i blickfånget, riktas sökarljuset mot hur världen gestaltade sig från NBEM:s (och i viss mån styrelsens för den statliga omsorgerna) perspektiv när väl lagen var antagen (perioden 1959-1970). Här är källorna de arkivalier NEBM efterlämnade. Hur definierade man själv uppgiften att sjösätta en ny omsorgspolitik efter de principer som slagits fast i den nya omsorgslagen? Vilka kunde vara värdefulla allianspartners, vilka var faktiska eller potentiella motståndare? Vad var hinder och vad var möjligheter? Vad betraktade man som framgångar och som bakslag? Här tas kapitelvis dels upp kritiken av den statliga Åndsvageforsorgen, dels den framväxande alliansen mellan den nyetablerade föräldraföreningen (LEV – Landsforeningen Evnesvages Vel) och centrala reformatörer mot Överläkarkollegiet från institutionerna som ditintills i praktiken kunnat utforma politiken och praktiken inom området. Vidare behandlas NEBM:s arbete som sekreterare i det kommittéarbete (Åndsvageudvalget) som föregick lagen och hur han blev forsorgschef i den

nya organisationen.

Till varje kapitel i bägge delarna har författaren fogat en exkurs. Dessa exkurser består i längre citerande inslag ur källmaterialet som med samtidsaktörernas egna ord belyser de i kapiteln behandlade tematikerna.

I inledningen till den andra delen ramhåller BK den pragmatiska karaktären på NEBM:s vision. Han var således inte någon teoretiker i gängse mening. Som utbildad jurist, med ett starkt humanitärt patos och en kristen tro, hyste han en orubblig övertygelse om människors lika värde och om möjligheterna att formellt reglera förhållandena så att dessa övertygelser kunde komma till uttryck i en vardaglig praktik.

I kapitel 5 beskrivs den nya organisation som sjösattes: Statens Åndsvageforsorg (SÅ). Socialministern utsåg de åtta styrelseledamöterna varav endast en skulle vara läkare. Lokalt sköttes verksamheten av särskilda omsorgs- eller forsorgscenter vars verksamhet leddes av en läkare, en pedagog, en socialt erfaren person samt en ekonomisk-administrativ ledare. Här upprättades också ett tillsynsråd som fick tillsynen över de institutioner som fanns inom den geografiska domänen. Dessutom drevs principen om frivillighet. Läkarnas position undergrävdes således drastiskt genom den begränsade representationen i SÅ: styrelse och de lokala tillsynsmyndigheterna.

Det följande kapitlet avhand-

lar byggprogrammen inom verksamheten. Platsbristen på anstalterna samt de s.k. byggstoppen gjorde det svårt att realisera tankarna om att standarden i skolorna för förstånds-handikappade skulle svara mot dansk »normalstandard«. Samtidigt var en modernisering av de gamla institutionerna nödvändig. Läkarna klagade över att de externa programmen prioriterades framför det efterlysta förbättringarna av de etablerade anstalterna. Lösningen blev till en del de s.k. montageskolorna, d.v.s. de nya externaten kom till stor del att bestå av färdigmonterade baracker för att tillmötesgå de krav som den allmänna skolplikten som 1959 års lag stipulerade.

För att dessa skolor ibland skulle komma till stånd fungerade LEV som mellanhand. Man lånade ut pengar för markköp som sedan staten fick lösa in. Under perioden 1960–70 tredubblades de reella utgifterna för dessa byggnationer men den förkrossande merparten av dessa gick till externa verksamheter som skolor, ferie och avlastningshem, verkstäder etc.

I kapitel 7 behandlas personalen inom omsorgerna. Det är främst förändringarna och diskussionerna som där ägde rum som tas upp. Två frågor står i centrum; kritiken mot behandlingen av »elever« och utbildningsfrågan för personalen. Kritiken handlade om fysiska övergrepp och hur SÅ drev linjen om att fysisk våld eller fysiska tillrättavisande (»stryk«) i alla si-

tuationer var absolut oförsvarligt. Olämplig personal kunde skiljas från tjänsten – och det gjordes i vissa fall också. Vidare avståndstagandet från s.k. nedvärderande behandling, t.ex. tvångsmatning, inlåsning etc. SÅ:s styrelses blev här med den nya lagen den instans där ärendena prövades. Den bristande utbildningen bland personalen löstes genom inrättandet av en treårig utbildning bestående av 2/3 praktik och 1/3 teori. Denna Personalhøjskole inrigdes 1961.

I de tre följande kapitlen avhandlar BK vad hon ser som kärnan i NEBM:s och SÅ:s projekt: Likvärdigheten, Normalisering och Rättighetsprojekten.

Även om NEBM aldrig själv helt övergav uppfattningen att utvecklingsstörning var ett objektivet tillstånd till förmån för en mera socialt konstruktivistisk syn, så betydde hans rättsliga bakgrund att han vägrade att acceptera att de skulle underkastas särskilda – ofta diskriminerande – lagar som t.ex. de dåvarande speciella reglerna i äktenskapslagstiftningen. Utvecklingsstörda borde istället betraktas som likvärdiga, som medmänniskor och medborgare. Handlingspraktikerna borde därför byggas upp kring vad dessa människor själva önskade, inte vad olika grupper av professionella uppfattade vara gruppens och de enskildas behov.

I kapitel 9 är det Normaliseringstanken som står i fokus. BK ser detta begreppsinförande som ett sätt att bredda den socialpolitiska diskursen så att även

de utvecklingsstörda innefattades. Därmed skulle det sociala ingenjörsidealet också överflyttas på denna grupp. Omsorgerna skulle vara uttryck för genomtänkta statliga initiativ grundade i socialvetenskaplig forskning. Förebyggande verksamhet liksom att bota och lära upp blev de rationella medlen i denna syn. Till en början blev begreppet närmast definierat som att ett »mänskligt« liv eftersträvades. Detta i motsats till det som praktiserats under den eugeniska och storskaligt institutionsbaserade perioden som föregått. Efterhand fokuserade begreppet mera på att miljön skulle normaliseras och att de utvecklingsstörda skulle behandlas normalt, d.v.s. som andra. Samtidigt framhöll NEBM ständigt karaktären av anti-dogma hos begreppet och att man skulle akta sig för att teoretisera det för mycket.: Det gällde att den utvecklingsstörde skulle accepteras för sin egen skull som medborgare och som sådan också var berättigad till likvärdig service som övriga medborgare. Det var tillvaron som skulle normaliseras.

Rättighetsprojektet avhandlas därefter. Enligt NEBM var utvecklingsstörda människor som alla andra. Det betydde att t.ex. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna också skulle vara giltig för dem. Därför borde t.ex. tvångsteriliseringar eller de steriliseringar som förekom som villkor för utskrivningar vara oförenliga med denna syn. Men NEBM hade här en

relativt ambivalent syn. I de fall som cirkulerade i pressen och i kritiken kunde han som jurist och ämbetsman inte se att något fel begåtts. Även om han förespråkade en liberalisering av lagstiftningen och också som kommissionsmedlem i överstyren av den verkade för en sådan, så bibehöll han en viss grad av tvetydighet här. Överlag visade det sig dessutom svårt att praktisera de mänskliga rättigheterna för de utvecklingsstörda, något som NEBM fick klä skott för i kritiken som ansvarig för verksamheten.

NEBM hade under en lång tid ett gott förhållande till pressen. Själv med ett förflutet inom tidningsvärlden förstod han under den inledande tiden att använda tidningarna för att uppmärksamma missförhållande och föra upp omsorgsfrågorna på den politiska dagordningen. Längre föreföll han att föredra att massmedia också öppet kritiserade sådana förhållanden som inte svarade mot den »nya försorgsideologin«. Men i takt med att gapet växte mellan de förväntade reformerna som knöts till lika rättigheter och den betydligt mindre gynnsamma utvecklingen, så kom pressen att intaga en alltmer ifrågasättande roll. Denna kritik riktades då mot SÅ och speciellt mot den ytterst ansvariga tjänstemannen NEBM.

I de två avslutande kapitlen diskuterar författaren motståndet mot den nya försorgspolitik från framför allt läkarna och de internationella kontak-

terna som NEBM knöt och deras betydelse.

I det 12 kapitlet »en firpattat ko« (syftande på kritikernas nedsättande benämning av på de olika centernas fyrhövdade ledning), utvecklas kritiken från framför allt läkarna. Denna senare grupp hade tappat inflytande med team-work- organisationen och några av kårens ledande representanter gick öppet ut och kritiserade den egna verksamheten och försorgen i allmänhet. Särskilt missnöjda var man över att så stor del av kakan gick till externa verksamheter när institutionerna var i så stort behov av pengar, för upprustning och för personalförtätning. Dessa konflikter och gruppens manövrerande ledde till att, åtminstone på några håll, överläkarna i praktiken återtog den ledarställning de förlorat genom reformen.

Det sista kapitlet handlar om de internationella kontakterna. Här förtäljes om NEBM berömda besök på en institution i Kalifornien, där han sagt att danskarna skulle inte ens behandla sina kreatur på det sätt som utvecklingsstörda behandlas i denna delstat. Uttalandet väckte en stor uppmärksamhet och fick bl.a. dåvarande guvernören Ronald Reagan, som ansvarig för nedskärningarna av verksamheterna, att föranstalta om en utredning. Detta för att inte realisierandet av hans ambition

att bli president skulle komma i vågskålen.

Men här tas också upp de många internationella erkännanden han fick mottaga och hans engagemang i både Nordiska Förbundet Psykisk Utvecklingshämning liksom hans många personliga kontakter och kongressdeltaganden.

BK konkluderar att även om »Normaliseringsperiod« d.v.s. 50- och 60-talen kan ses som ett brott mot eugeniken och synen på utvecklingsstörda som mindervärdiga, är måste man resa frågetecken om det verkligen skett en kvalitativ förändring när det gäller likvärdighet och rättighetsfrågorna. Hon frågar retoriskt om verkligen »brukarna« på danska institutioner upplever sig som allmänt erkända medborgare? Men även om synen på utvecklingsstörda ändrades så frigjordes inte de nödvändiga medlen för den fortsatta reformeringen, vilket fick NEBM att alltmera förespråka en decentralisering av försorgerna, att kommunerna bättre kunde skapa normaliserade levnadsförhållanden för gruppen.

Det är ytterligare ett stort och omfångsrikt verk (365 sidor) BK har åstadkommit. Det är dessutom rikt illustrerat med fotografier från olika verksamheter från den studerade tiden, vilket gör den understundom lite väl detaljrika framställningen mera tillgäng-

lig och behaglig att ta del av.

Ett sådant mödosamt och för forskningen inom detta område oerhört välkommet arbete får lätt en läsare att undra; när får vi ett motsvarande arbete om tillkomsten av 1967 års omsorgslag i Sverige?

Det är emellertid svårt att frigöra sig från att stora delar av verket ändå får en alltför biografisk karaktär. Detta gäller kanske särskilt kapitlen 7-9 som i långa stycken utgör utdrag ur tal, brev eller andra dokumenterade utsagor av NEBM utan att detta knyts till den utvecklingsprocess som författaren säger sig vilja skildra. Ibland också utan att det egentligen görs någon poäng av de ofta långa och ganska bombastiska citaten.

Det saknas dessutom ofta explicita sammanfattningar i de olika kapitlen och ibland indelning i underkapitel. Så t.ex. i kap 10 där det löper nästan 10 sidor text utan någon mellanrubrik eller en gedigen uppsummering.

Men dessa läsbarhetsanmärkingar får inte skyla det faktum att det är ytterligare ett stort och viktigt bidrag författaren har åstadkommit för öka vår förståelse av den brytningsperiod då omsorgerna för utvecklingsstörda fördes på den välfärdsstatliga arenan på allvar och radikalt omgestaltades.

Ove Mallander

Vägledning till författarna

Socialvetenskaplig Tidskrift publicerar artiklar, debattinlägg, bokrecensioner, presentationer av nya avhandlingar och andra nyheter inom forskningen.

Redaktionen välkomnar manuskript från alla områden inom forskningsfältet. Manuskripten skall vara skrivna på svenska.

Vetenskapliga artiklar bedöms av rådgivare med hög vetenskaplig kompetens inom olika specialområden.

Artiklarna skall vara teoretiska eller empiriska originalarbeten eller översiktsartiklar av något socialvetenskapligt intresseområde. Kommentarer och debattinlägg skall ta upp teoretiska och metodiska frågor, behandla kontroverser inom forskningsfältet, forskningspolitiska frågor m.m. Bokrecensioner och presentationer av avhandlingar trycks vanligen efter överenskommelse med redaktionen.

Manuskripten skall vara skrivna med dubbelt radavstånd och bred marginal. Artiklar skall inte överskrida 20 sidor (cirka 45 000 tecken) inklusive noter, referenser m.m. Kommentarer och debattinlägg skall inte vara längre än 10 sidor och recensioner högst 5 sidor. Artiklarna skall innehålla en kort ingress och en kort engelsk sammanfattning. Artikelmanuskript sändes till redaktionen både per e-post och i tre pappersexemplar. När artikeln är bedömd skall författaren eventuellt bearbeta den och sända det slutliga manuskriptet till redaktionen dels per e-post, dels i ett pappersexemplar. Debattinlägg, kommentarer osv. insändes till redaktionen per e-post.

Utformning av manuskript

Nytt avsnitt markeras med indrag.

Noter anges med siffra och skrivs som fotnot.

Litteraturreferenser skrivs enligt följande:

1. I den löpande texten anges författarnamn, årtal och eventuella sidhänvisningar inom parantes i enlighet med följande exempel:

»...som Humphries (1984) visar«, »flera forskare har dokumenterat detta (Gillis 1984, Mitterauer 1991).«

2. Litteratur/referenslista placeras sist. Uppställning, indrag och kursivering sker som exemplet visar:

Monografier

Blos, Peter (1962) *On Adolescence. A Psychoanalytic Interpretation*. New York: The Free Press.

Antologier/Artikelsamlingar

Swärd, Hans (1990) »Reflexioner över några utvärderingars utgångspunkter«. I Rosmarie Eliasson, Claes Levin, Anna Meeuwisse & Sune Sunesson (red.) *Den värderande blicken. Om utvärdering i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Tidskriftsartiklar

Jeppsson Grassman, Eva (2001) »Tid, tillhörighet och anpassning.« *Socialvetenskaplig Tidskrift* vol. 8 nr 2, s. 306- 325.

Manuskripten skall innehålla följande:

- A. Titel och författarnamn
- B. Kort sammandrag som ingress (ca 45 ord)
- C. Själva texten
- D. Nummerade noter vid behov (ange inte litteraturhänvisningar i noterna)
- E. Litteraturreferenser, alfabetiskt ordnade
- F. Engelsk sammanfattning (omkring 300 ord). Artikelns titel på engelska
- G. Korta biografiska upplysningar om författaren

Eventuella figurer skall vara tryckfärdiga.

Följ *Svenska Skrivregler* eller *Myndigheternas skrivregler* vid inskrivning av manuskripten, fr.a. vad gäller förkortningar.

I andra fall följ APA-normerna (APA Publication Manual Crib) <http://www.wooster.edu/psychology/apa-crib.html>

Manuskript returneras vanligtvis inte. Redaktionen påtar sig inte heller ansvar för dem.

6718
Anna Meeuwisse
Flormansgatan 4B 4tr

22354 Lund

B-PORTO BETALT

Retur
Prolog
Kolonivägen 2 A
141 44 Huddinge

SOCIALVETENSKAPLIG TIDSKRIFT utges av *FORSA* (Förbundet för forskning i socialt arbete). Tidskriften kommer ut med fyra nummer per år och försöker att spegla den vetenskapliga utvecklingen och diskussionen inom det sociala området. I tidskriftens redaktion ingår kvalificerade forskare från skilda discipliner. Sålunda är t.ex. juridik, historia, samhällsmedicin, nationalekonomi, psykologi, socialt arbete, sociologi och vårdvetenskap representerade i redaktion och redaktionsråd.

Tidskriften vänder sig såväl till aktiva forskare som till dem som är intresserade av utveckling och kunskapsförmedling inom sociala verksamheter, t.ex. kommuner, landsting eller enskild eller statlig verksamhet. För att underlätta det internationella kunskapsutbytet finns sammanfattningar på engelska av de längre artiklarna.



ISSN 1104-1420